

Tað skal “loysa seg” at hava eina familju og at arbeiða

Eyðgunn Samuelsen
løgtingskvinna

Hvussu fáa vit ein arbeiðsmarknað, ið er hóskaði til tørvin hjá ungum kvinnum og barnafamiljum? Har tað er lætt at koma inn á arbeiðsmarknaðin og lætt at varðveita tilknýti, hóast ein fer burturfrá til dømis í barnsburðarfarloyvi í eina tíð? Hetta eru nakrir av spurningunum, vit sum politikarar, eiga at spyrja okkum sjálvi.

Vit siggja, dag og dagliga, at ungar kvinnur og barnafamiljur hava torført við at fáa endarnar at røkka saman, bæði figgjarliga, og tá ið tað kemur til at fáa tíðina at røkka til. Tí er tað av alstórum týðningi, at arbeiðsmarknaðurin gerst meiri smidligur – tað skal bera til at arbeiða og hava eina familju, uttan at missa tilknýti til arbeiðsmarknaðin. Eins og tað skal bera til, at hava eitt familjulív uttan strongd og samstundis verða partur av arbeiðsmarknaðinum.

Hóast arbeiðsloysi er minka nógv, er tað framvegis ikki lætt hjá øllum at fáa arbeiði. Hetta sæst aftur í út-reiðslunum til forsorg vegna arbeiðsloysið, á talinum á teimum sum framvegis eru í ALS og í litla vøkstrinum á talinum av løntakarum.

Neyðugt er tí, at geva okkara íkast á arbeiðsmarknaðinum. Vit eiga at stremba eftir at hava eitt

samfelag, ið gevur øllum móguleikan at royna síni evnir og fylgja sínum dreymum. Vit hava brúk fyri, at øll, sum kunnu arbeiða, skulu fáa móguleikan, tí tað er bert í felag, at vit figgja vælferðina. Fyri at slóðað fyri broytingum, verður mælt til, at hesi tiltøk verða uppraðfest:

Javnvág millum familju- og arbeiðslív

At gerast foreldur er ein tann týðningarmiklasta hendingin í lívinum hjá teim flestu. Tí skulu vit sum familja hava góðar móguleikar fyri at skipa okkum soleiðis, at henda stórhending, verður ein góð uppliving. Tað skal gerast lættari at fáa børn meðan fólk eru undir útbúgving. Fyrsta átaki er tí, at tillaga eina liðiliga barsils-skipan, ið er eitt ár til longdar.

Hetta merkir at bæði foreldrini skulu hava móguleika fyri at njóta hesa tíðina og tann av þortunum, ið tekur minsta partin av farloyvinum, skal eggjast til at taka fleiri barsilsdagar við, eitt nú, at fáa eyka dagar longri barsil viðkomandi tekur.

Meðan børnini eru smá, skal familjan hava umsorganardagar, so vit sleppa undan at sjúk børn noyðast í barnagarð. Bæði foreldrini skulu hava rættindi, ið ger tað møgulegt at varðveita tilknýti til arbeiðsmarknaðin, hóast tey velja at brúka tíð saman við børnunum, meðan tey eru smá. Javnvágin ímillum familju- og arbeiðslív er tí neyðugt fyri at betra um korini hjá foreldrum og familjulívinum.

Smidligari arbeiðstíð í vanligu arbeiðstíðini.

Tað skal loysa seg at arbeiða hoyra vit javnan í hesum tíðum, tað er ein sjálvfylgja, men tað má sláast fast, at

øll eiga at kunna liva av átta tímars arbeiðsdegi. Tað kann als ikki verða meiningin, at tú skal vera noydd at arbeiða upp í 12 tímar hvønn dag, fyri at yvirliva. Heldur áttu vit at endurskoða longdina á arbeiðsvikuni, nakað ið okkara grannalond hava gjørt fyri langari tíð síðan.

Tað eru fleiri ungar kvinnur við børnum og barnafamiljur, ið hava torført við at fáa dagin at hanga saman tí arbeiði er soleiðis tilrættagt, at neyðugt er, at arbeiða í tólv tímar dagliga fyri at varðveita starvið. Hetta hevur neiligar fylgir við sær, við tað at foreldrini ikki hava móguleika fyri at vera um barnið eftir at dagsstovnar-nir lata aftur. Tí er tað týðningarmikið at hesi foreldur hava móguleika at arbeiða í átta tímar, heldur enn allan dagin.

Hinvegin, so er tvungin niðursett tíð eisini ein vansi, ið er veruleiki fyri nógv, serliga kvinnur. Hesin trupulleikin er serliga eyðsýndur innan umsorganarøki, eldra-røkt, dagstovnar og heilsurøktina, har meginparturin av starvsfólkunum eru kvinnur. Í okkara grannalondum finst lóggáva, ið staðfestir rættin at fáa fleiri arbeiðstímar og skipanir, ið eggja arbeiðsgevarum til at minka um tvungna niðurstetta tíð.

Slíkar skipanir høvdu gagna føroyska samfelagnum og serliga teimum, ið arbeiða innan umsorganar-øki.

Eftirløn av hvørjari krónu

Eins og tað er neyðugt at betra um umstøðurnar hjá teimum, ið eru á arbeiðsmarknaðinum í verandi løtu, er eisini týðningarmikið at tryggja teirra framtíð.

Á almenna arbeiðsmarkna-

aðinum eru fyribilssetanir av ymsum slag og máttin arbeiðið er skipað, ið viðføra at nógvir arbeiðstímar ikki eru eftirlønargevandi. Hetta sama er galdandi fyri veitingar so sum ALS og Barsil. Tað er ikki í lagi, at eftirløn annaðhvørt verður drigin frá upprunaupphæddini ella at als ongin eftirløn verður goldin. Tað liggur ein ábyrgd á tí almenna og þortunum á arbeiðsmarknaðinum at fáa hetta í rættlag. Meginreglan má vera, at hvør króna vunnin á arbeiðsmarknaðinum og skipanum, ið hoyra arbeiðsmarknaðinum til, er eftirlønargevandi.

Smidligi arbeiðsmarknaðurin tænar øllum

Tað er ikki neyðugt, at hava arbeiðsmarknaðin skipaðan soleiðis, at summi verða noydd at arbeiða ov nógv, onnur als ikki sleppa til arbeiðis og aftur onnur, bert arbeiða ein part av tí tey ynskja sær. Hetta er bert ein spurningur um, hvussu vit velja at skipa okkara arbeiðsmarknað. Tað ber til, millum annað við átøkunum ið eru nevnd omanfyri, at skipa okkum soleiðis, at arbeiðsmarknaðurin hóskar betur til, hvar á lívsleiðini ymisku løntakabólkarnir eru. Hetta vildi eisini verið ein stórrur fyrimunur fyri arbeiðsgevarnar, tí ein væl skikkað arbeiðsmegi uttan strongd, skapar betur úrslit og økir um atdráttarmegina hjá arbeiðsplássinum. Tí er ein smidligur arbeiðsmarknaður ein fyrimunur fyri bæði tann einstaka og samfelagi.

Har ALS ikke misforstået noget?

John Rødgaard

Jeg hører i radioen, at ALS vil stoppe ordningen med, at en arbejdende og en ledig kan bytte plads.

Reelt er det vel den mest geniale idé, ALS nogensinde har fostret, og det er nok én af de få ordninger her i landet, som almindelige mennesker kun omtaler positivt.

Det skyldes, at alle er vindere, og ingen er tabere. De ledige er glade for at få arbejdserfaring og tjene penge. For mange åbner dette endvidere døren til at få et arbejde senere.

De, der går fra arbejde, er vel typisk mennesker med et langt arbejdsliv bag sig, som trænger til at mindske presset lidt. Måske kan dette medvirke til, at de ikke ryger ind i en periode med for meget stress og deraf følgende sygedage og så videre.

ALS kan glæde sig over, at de for hvert forløb sparer knap 9.000 kr. i understøttelse, fordi man får to ugers karantæne, når man går på denne orlov. I 2014 har ALS således tjent ca. 300.000 kr. på denne ordning.

Landet tjener på, at de nye typisk skal have mindre i løn end de gamle. Som sagt, alle er vindere, og alle burde være glade.

Det var direktøren for ALS, hvad han nu hedder for tiden, imidlertid ikke.

Han mener ikke, at det

er ALS' opgave at give folk orlov.

Jeg fornemmede en forargelse i hans stemme over, at folk med 30-40 års arbejdsliv bag sig, fik ½ år på understøttelse, hvor de står til rådighed for arbejdsmarkedet på samme måde, som dem de har byttet plads med.

Han minimerede også betydningen af, at ledige fik job.

Vit tager den lige igen:

Det er ikke ALS' opgave at give ledige et job og arbejdserfaring inden for deres naturlige arbejdsområde!!

Det er muligt, at jeg ikke fatter tingene rigtigt, men er det ikke lige præcis det, der er ALS' opgave?

Samtidig har ALS en masse "kurser" kørende. Når folk har været ledige i så eller så lang tid, skal de "aktiveres".

Det er sikkert sundt, og deltagerne synes sikkert, at det er sjovt.

Men hvorfor er det ALS' opgave?

Så lad mig stille et spørgsmål.

Lad os sige, at jeg er en arbejdsløs fysioterapeut.

En kollega tilbyder mig at bytte, så jeg kan få hendes stilling i ½ år. Jeg bringer det videre til ALS.

Her får jeg afslag. Det er ikke relevant at give mig arbejde som fysioterapeut, for "det er ikke ALS' opgave".

Til gengæld kan jeg komme en uge på kursus, hvor jeg kan lære at lave lerkrukker, så jeg kan blive klar til at arbejde som fysioterapeut!

Spørgemålet lyder: Er jeg den eneste, som synes, at ALS har misforstået noget?

...fyrst og fremst við tí feskasta føroyska